

Vážení a milí čtenáři,
práce šéfredaktorky, redaktorky, korektorky i manažerky (a to v jedné osobě) odborného časopisu, vycházejícího s železnou pravidelností každý měsíc, je – řečeno velmi mírně – dost náročná a vyčerpávající. Tím si pochopitelně nechci nijak stěžovat, koneckonců jsem si to vybrala sama. Jde spíše o vysvětlení toho, proč i v letních měsících, kdy všichni „spořádaní“ lidé tráví svou zasluženou dovolenou na plážích více či méně exotických zemí, popřípadě putováním po vlastech českých, já se vláčím na naši milovanou chaloupku v Českém ráji s balíkem rukopisů a korektur. Nicméně tady se snažím alespoň občas z onoho pomyslného pracovního kolotoče seskočit a jako všichni ostatní si dopřát čas od času alespoň jeden hezký dovolenkový den.

Možností je v okolí mého dočasného prázdninového sídla nespočet – skalní hrady typu Frýdštejn (velmi dobře známý z pohádky O princezně Jasněnce a létajícím ševci), Návarov, Zbirohy ad., klenoty pojizerské lidové architektury jako například Dlaskův statek v Dolánkách u Turnova a železnobrodské lokality Trávníky a Bělácká či úžasná Riegrova stezka – ne nadarmo návštěvníci lázní Sedmihorek u Turnova nazvali tuto malebnou oblast Českým rájem. Když jsme letos přemýšleli o trase prvního výletu, vzpomněla jsem si na našeho spolupracovníka doc. PhDr. Stanislava Bohadla a jeho nadšené líčení krás Kuksu, s nímž je bytostně spjat, a rozhodla jsem se, že právě toto místo bude tím nejlepším cílem. A rozhodně jsem nebyla zklamána, ba právě naopak. Jedná se o magický objekt vyzařující zvláštní energii, jež tvoří úžasná galerie Braunových soch, kostel, hrobka a špitál. To vše, před nedávnem perfektně zrestaurováno především díky částce kolem 440 milionů korun, poskytnuté Evropským fondem pro regionální rozvoj, tvoří jedinečný architektonicko-sochařsko-malířský soubor.

Když se řekne Kuks, okamžitě se každému vybaví kontroverzní postava hraběte Františka Antonína Šporka (1662–1738), o němž jsem se již kdysi v jednom ze svých úvodníků letmo zmiňovala. Na jednu stranu „renesanční“ člověk se vším všudy, nesmírně vzdělaný vydavatel knih, milovník hudby a štědrý mecenáš, na stranu druhou ovšem také muž svárlivý, trpící komplexem vzhledem ke svému (jak se později ukáže) selskému původu, kvůli němuž jej „pravá“ šlechta velmi často nevybíravě přehlížela. Ovšem nic není v životě pouze černobílé. Pro nás je zajímavé především to, že po mnoho let vydržoval divadelní scény v Kuksu a v Praze, kde byla ve své době dokonce jediným stálým divadlem, a že jeho nesporným favoritem byl Antonio Vivaldi (1678–1781). Vždyť v letech 1726–1736 bylo ve Šporkově divadle v Praze Na Poříčí uvedeno celkem šest oper tohoto skladatele a dvě dokonce v premiéře, z nichž jednou bylo donedávna ztracené dílo *Argippo*. Objev podstatné části rukopisu této Vivaldiové opery (od jejíhož uvedení uplyne letos na podzim 285 let) Ondřejem Mackem v bavorském Řezně a její novodobé nastudování jsme před šesti lety v našem DVD, příkládaném již deset let vždy k lednovému číslu Hudebních rozhledů, dokonce vyhodnotili jako nejvýznamnější projekt roku 2009.

Díky všem těmto skutečnostem František Antonín Špork, syn německého sedláka Jana Šporka, jenž bojoval za třicetileté války proti Turkům, za své zásluhy byl povýšen na generála a stal se svobodným říšským hrabětem (zcela se naplnilo úsloví, že „každý voják má v torné maršálskou hůl“), tak zanechal v českém kulturním, politickém i sociálním dění své doby více než hlubokou stopu.

Hana Jarolímková

Hana Jarolímková, šéfredaktorka

OBSAH

ROZHOVORY

- 3 · Marek Štílec
- 6 · Peter Schneider

UDÁLOSTI

- 9 · Na festivalu Forfest žije soudobé umění

FESTIVALY, KONCERTY

- 10 · Smetanova Litomyšl
- 12 · Hudba tisíců – Mahler Jihlava 2015
- 15 · Mezinárodní festival komorní hudby v Kutné Hoře
- 19 · Koncert laureátů soutěže Concertino Praha 2015
- 20 · Večer k poctě a výročí Jana Kubelika
- 21 · Beethovenův Hradec 2015

HORIZONT

- 25 · Boskovice 2015 – festival pro židovskou čtvrť

DIVADLO – OPERA · BALET · MUZIKÁL

- 26 · Macbeth pod kaširovaným balvanem
- 27 · Don Pasquale v Liberci
- 28 · André Chénier v Ostravě je pěvecky skvělý
- 29 · Tanec Praha 2015

ZAHRAŇIČÍ

- 36 · Budapešťská opera a Faust 225
- 38 · Operní jaro v Norimberku
- 39 · Bludný Holanďan ve Wrocławu

STUDIE, KOMENTÁŘE

- 46 · Nejvýznamnější zahraniční festivaly I
VIII. Maggio Musicale Fiorentino
- 48 · Paul Hindemith – velká osobnost hudby 20. století
VIII. Komorní tvorba. Nezastupitelnost sonát v
Hindemithově díle
- 50 · Portréty velkých klavíristů 20. století V
VIII. Myra Julia Hess
- 54 · Z historie muzikálu III
VIII. Ve stínu normalizace
- 55 · Wenzel Wilhelm Würfel

KNIHY A NOTOVINY

- 57 · Jiří Hlaváč: Jak to vidím (Ptal jsem se často)

SVĚT HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ

- 60 · Obrázky z historie loutny III
VIII. Zlaté časy anglické loutny

REVUE HUDEBNÍCH NOSIČŮ

- 60 · Nové operní nahrávky na CD
- 62 · Recenze CD

NA FESTIVALU FORFEST ŽIJE SOUDOBÉ UMĚNÍ

Olomouc, Dóm sv. Václava; Kroměříž, Arcibiskupský zámek ad.

PÁR SLOV ÚVODEM

▸ Jan Vrkoč

V závěru června se v Kroměříži konal oblíbený festival současného umění s duchovním zaměřením Forfest, který rozšířil svoji působnost i do dalších měst (10. 4 – 11. 10). Festivalu 2015 se zúčastnili umělci z 10 zemí Evropy i zámoří, program představil v reprezentativním výběru 34 akcí, z toho 14 koncertů (s 18 premiérami), dále šest autorských koncertů poslecho- vých (Roman Berger, Jan Hanuš, Robert Hejnar, Arvo Pärt, Alois Piňos, Zdeněk Pololáník, František Emmert), dvě výstavy, dvě performance a také mezinárodní konferenci s názvem „Duchovní proudy v současném umění 2015“. Součástí Forfestu jsou také mezinárodní týdenní kompoziční kurzy pro mladé skladatele.

Je třeba poděkovat sponzorům a podporovatelům, kteří každoročně na festival přispívají. Forfest se koná za spoluúčasti Nadace Český hudební fond, Ochraného svazu autorského, Ministerstva kultury ČR a dalších českých a evropských institucí. Letos byla činnost Forfestu oceněna také **Cenou České hudební rady**, která byla slavnostně předána 23. června 2015 v Obřadní síni Městského úřadu v Kroměříži za přítomnosti starosty města Kroměříže Mgr. Jaroslava Němce. Cenu předali prezident České hudební rady Mgr. Jaromír Javůrek, Ph.D., a tajemnice organizace PhDr. Lenka Dohnalová, Ph.D. Ve zdůvodnění k udělení ceny bylo uvedeno: „*Festival zůstává svým zaměřením, a to nejen v České republice, ojedinělým a dramaturgicky přínosným. Specializuje se na současnou tvorbu, nové formáty, propojování uměleckých druhů, mezinárodní spolupráci zejména se Slovenskem a přitom současně dramaturgicky upřednostňuje tu část umění, která je reflexivní a v širším smyslu slova tzv. duchovně orientovaná...*“ Jako součást prestižní ceny byl předán i originální obraz „Zodiac“, který vytvořil známý slovenský výtvarník, akademický malíř Igor Piaček.

ZAHAJOVACÍ KONCERT V DÓMU SV. VÁCLAVA V OLOMOUCI

Jedním z důležitých témat, která si Forfest letos připomínal, byla vzpomínka na nedávno zemřelého skladatele *Františka Emmerta* (1940–2015). V programu byl připomenut několikrát, na kolokviu zazněl dokonce příspěvek skladatele Vojtěcha Dlaska věnovaný symfonickému dílu Fr. Emmerta. Symbolicky na začátek festivalového týdne i v závěru celého Forfestu byly zařazeny právě skladby Emmertovy: na začátku se hrál Emmertův čtyřdílný cyklus *Píseň Šalomounova* pro soprán (**Jana Krajčovičová**) a violu/housle (**Bára Kozáková**) a na konci posledního koncertu festivalu zněl Emmertův hymnus *Te Deum* (na koncertě dětského sboru Kantiléna). *Píseň Šalomounova* tedy uctila na začátku zahajovacího koncertu v Olomouci (21. 6., Dóm sv. Václava) památku Františka Emmerta jako velkého skladatele, jednoho z nejvýznamnějších současných symfoniků, autora 26 symfonií (z nichž bylo hráno v letech 1965–1988 jen prvních devět). Vlastní recitál pak zahájil varhaník **Karel Martínek** odvážně skladbou *Györgyho Ligetiho „Volumina“*. Byla tu znát promyšlená práce s dyna-

mikou, dobře vystavená forma a využití téměř celé zvukové kapacity dómských varhan – a výsledný dojem byl ohromující. Suvérénní virtuozitou se pochlubil Karel Martínek i dále v nesnadné *Toccatě Miloše Sokoly*. Skladba *Jana Alaina Le Jardin suspendu* (Visuté zahrady) připomněla svou barevnou obrazností až impresionistické nálady, *Chorální fantazie Svatý Václav Petra Ebena* zas prověřila interpreta, zejména jeho pedálovou techniku. Nutno dodat, že Karel Martínek je hudebník opravdu všestranný a na svém koncertě se představil jako dobře připravený a dokonale poučený interpret. V závěru přednesl vlastní šestitónové téma – hudební kryptogram „Forfest“, a následně na toto téma rozvíjel asi patnáctiminutovou improvizaci. Úspěšný koncert byl skvělým zahájením letošního festivalu.

ZÁVĚREČNÝ KONCERT S KOMORNÍM SOUBOREM TRIO EUFONICO

▸ Elena Letňanová

Koncert pražského souboru **Trio Eufonico** se konal v neděli 28. 6. 2015 ve Sněmovním sále Arcibiskupského zámku. Členky souboru, flétnistka **Kateřina Chudobová**, houslistka **Růžena Sršňová** a klavíristka **Simona Kalendová**, mají v repertoáru řadu skladeb 20. a 21. století a soudobou hudbu rády uvádějí. Nejinak tomu bylo i tentokrát. Na úvod zazněly *Variace pro flétnu a klavír* osvědčeného *Otmara Máchy*. Růžena Sršňová pak spolu se Simonou Kalendovou obdarovaly publikum jedním z klenotů české hudby, *Sonátou pro housle a klavír Leoše Janáčka*. Silně emotivní projev – zejména klavíristky – nepřekryl ani v nejvyšších partiích zvuk houslí, oba nástroje byly dynamicky vyrovnané, detaily zřetelné. Naléhavá vášnivost Janáčkově hudbě velmi slušela. Technicky nesnadnou *Suitu pro flétnu sólo Ivany Loudové* přednesla suverénně Kateřina Chudobová.

Jan Vrkoč věnoval souboru *Trio č. 3 „Ze života včel“*. Námět uvedený v programovém letáku poetickými texty Maurice Maeterlincka a odbornou studií Vladimíra Veselého z oboru včelařství přetavil Vrkoč do hudební imprese s vynalézavostí a cenným smyslem pro barevnost a vtip. Kánonické postupy, drobnokresby a rytmická ozvláštňení přinesly publiku nevšední zážitek.

Druhá polovina večera patřila skladbě *Jumps for Joy* (Skoky radosti) *pro flétnu, housle a klavír Jana Meisla*. Autor již oprávněně získal renomé i v zahraničí. Jeho Skoky radosti přináší zajímavý, obsahově pozitivní námět, který se ve zvuku zrcadlí neotřele. Trio Eufonico realizovalo nesnadné dílo s maximální precizností.

Živá skladba *Zimní anděl pro housle a flétnu Růženy Sršňové* potvrdila, že autorka se suverénně pohybuje i v oblasti folkloru a jazzu. V závěru večera zazněla skladba *Trio Eufonico, trio pro flétnu, housle a klavír Jiřího Temla*. Provedení za přítomnosti autora bylo poděkováním a také milou gratulací k Temlovu životnímu jubileu.

Dlouhý dozvuk Sněmovního sálu, ve kterém se koncert konal, skladbám příliš nepřál, neubral však nic na celkovém příznivém dojmu. Drobný folklorní přírůstek *Naše Anka tuze spává* pak zakončil cenný, pestře koncipovaný program. ■

(Bratislava – Ateliér na Hradě; Brno – Chrám Spasitele CČSH; Olomouc – Dóm sv. Václava; Kroměříž – Sněmovní sál Arcibiskupského zámku, Muzeum Kroměřížska, Rotunda Květné zahrady, chrám sv. Mořice)

V závěru června se v Kroměříži konal oblíbený festival současného umění s duchovním zaměřením Forfest. Festivalu 2015 se zúčastnili umělci z 10 zemí Evropy i zámoří, program představil v reprezentativním výběru 34 akcí, z toho 14 koncertů (s 18 premiérami), dále 6 autorských koncertů poslechového (R. Berger, J. Hanuš, R. Hejnar, A. Pärt, A. Piňos, Zd. Pololáník, Fr. Emmert), dvě výstavy, dvě performance a také mezinárodní konferenci s názvem „Duchovní proudy v současném umění 2015“. Součástí Forfestu jsou také mezinárodní týdenní kompoziční kurzy pro mladé skladatele.

Je třeba poděkovat sponzorům a podporovatelům, kteří každoročně na festival přispívají. Forfest se koná za spoluúčasti Nadace Český hudební fond, Ochraného svazu autorského, Ministerstva kultury ČR a dalších českých a evropských institucí.

Letos byla činnost Forfestu oceněna také Cenou České hudební rady, která byla slavnostně předána 23. června 2015 za přítomnosti starosty města Kroměříže Mgr. Jaroslava Němce. Cenu předali prezident České hudební rady Mgr. Jaromír Javůrek, Ph.D. a tajemnice organizace PhDr. Lenka Dohnalová, Ph.D. Ve zdůvodnění k udělení ceny bylo uvedeno: „*Festival zůstává svým zaměřením, a to nejen v České republice, ojedinělým a dramaturgicky přínosným. Specializuje se na současnou tvorbu, nové formáty, propojování uměleckých druhů, mezinárodní spolupráci zejména se Slovenskem a přitom současně dramaturgicky upřednostňuje tu část umění, která je reflexivní a v širším smyslu slova tzv. duchovně orientovaná...*“ Jako součást prestižní ceny byl i předán originální obraz „Zodiac“, který vytvořil známý slovenský výtvarník, akademický malíř Igor Piaček.

Zahajovací koncert v dómu sv. Václava v Olomouci

Jedním z důležitých témat, která si Forfest letos připomínal, byla vzpomínka na nedávno zemřelého skladatele *Františka Emmerta (1940-2015)*. V programu byl připomenut několikrát, na kolokviu zazněl dokonce příspěvek skladatele Vojtěcha Dlaska věnovaný symfonickému dílu Fr. Emmerta.

Symbolicky na začátek festivalového týdne i v závěru celého Forfestu byly zařazeny právě skladby Emmertovy: na začátku se hrál Emmertův čtyřdílný cyklus „*Píseň Šalomounova*“ pro soprán (Jana Krajčovičová) a violu/housle (Bára Kozáková) a na konci posledního koncertu festivalu zněl Emmertův hymnus *Te Deum* (na koncertě dětského sboru Kantiléna).

„Píseň Šalomounova“ tedy uctila na začátku zahajovacího koncertu v Olomouci památku Františka Emmerta jako velkého skladatele, jednoho z nejvýznamnějších současných symfoniků, autora 26 symfonií (z nichž jen prvních devět symfonií bylo hráno v letech 1965-1988). Vlastní recitál pak zahájil varhaník **Karel Martínek** odvážně skladbou *György Ligetiho „Volumina“*. Byla tu znát promyšlená práce s dynamikou, dobře vystavěná forma a využití téměř celé zvukové kapacity dómských varhan – a výsledný dojem byl ohromující. Suverénní virtuositou se pochlubil Karel Martínek i dále v nesnadné *Toccatě Miloše Sokoly*. Skladba *Jeana Alaina „Visuté zahrady“ („Le jardin suspendu“)* připomněla svou barevnou obrazností až impresionistické nálady, „*Chorální fantazie Svatý Václav*“ *Petra Ebena* zas prověřila interpreta, zejména jeho pedálovou techniku. Nutno dodat, že Karel Martínek je hudebník opravdu všestranný a na svém koncertě se představil jako dobře připravený a dokonale poučený interpret. V závěru přednesl vlastní šestitónové téma – hudební kryptogram „Forfest“, a následně na toto téma rozvíjel asi patnáctiminutovou improvizaci. Úspěšný koncert byl skvělým zahájením

letošního festivalu.

Jan Vrkoč

Závěrečný koncert s komorním souborem Trio Eufonico

Koncert pražského souboru **Trio Eufonico** se konal v neděli 28. června 2015 ve Sněmovním sále Arcibiskupského zámku. Členky souboru flétnistka **Kateřina Chudobová**, houslistka **Růžena Sršňová** a klavíristka **Simona Kalendová** mají v repertoáru řadu skladeb 20. a 21. století a soudobou hudbu rády uvádějí. Nejinak tomu bylo i tentokrát. Na úvod zazněly *Variace pro flétnu a klavír* osvědčeného *Otmara Máchy*. Růžena Sršňová pak spolu se Simonou Kalendovou obdarovaly publikum jedním z klenotů české hudby *Sonátou pro housle a klavír* *Leoše Janáčka*. Silně emotivní projev - zejména klavíristky - nepřekryl ani v nejvypjatějších partiích zvuk houslí, oba nástroje byly dynamicky vyrovnané, detaily zřetelné. Naléhavá vášnivost Janáčkově hudbě velmi slušela. Technicky nesnadnou *Suitu pro flétnu sólo* *Ivany Loudové* přednesla suverénně Kateřina Chudobová.

Jan Vrkoč věnoval souboru *Trio č. 3 „Ze života včel“*. Námět uvedený v programovém letáku poetickými texty *Maurice Maeterlincka* a odbornou studií *Vladimíra Veselého* z oboru včelařství přetavil Vrkoč do hudební impresie s vynalézavostí a cenným smyslem pro barevnost a vtip. Kánonické postupy, drobnokresby a rytmická ozvláštňení přinesly publiku nevšední zážitek.

Druhá polovina večera patřila skladbě *Jumps for Joy (Skoky radosti) pro flétnu, housle a klavír* *Jana Meisla*. Autor již oprávněně získal renomé i v zahraničí. Jeho *Skoky radosti* přinášejí zajímavý, obsahově pozitivní námět, který se ve zvuku zrcadlí neotřele. Trio Eufonico realizovalo nesnadné dílo s maximální precizností.

Živá skladba *Zimní anděl pro housle a flétnu* *Růženy Sršňové* potvrdila, že autorka se suverénně pohybuje i v oblasti folklóru a jazzu. V závěru večera zazněla skladba *Trio Eufonico, trio pro flétnu, housle a klavír* *Jiřího Temla*. Provedení za přítomnosti autora bylo poděkováním a také milou gratulací k Temlovi životnímu jubileu. Dlouhý dozvuk Sněmovního sálu, ve kterém se koncert konal, skladbám příliš nepřál, neubral však nic na celkovém příznivém dojmu. Drobný folklorní přídavek *Naše Anka tuze spává* pak zakončil cenný, pestře koncipovaný program.

doc. PhDr. Elena Letňanová